

Odolnost v krizi

lekce (**neo**)stoicismu

Vojtěch Pelc
Den latiny 2023

proč stoicismus?
základní texty
techniky
současná popularita

I think modern man can practice the spiritual exercises of antiquity, at the same time separating them from the philosophical or mythic discourse which came along with them.

Pierre Hadot, *Philosophy as a Way of Life*

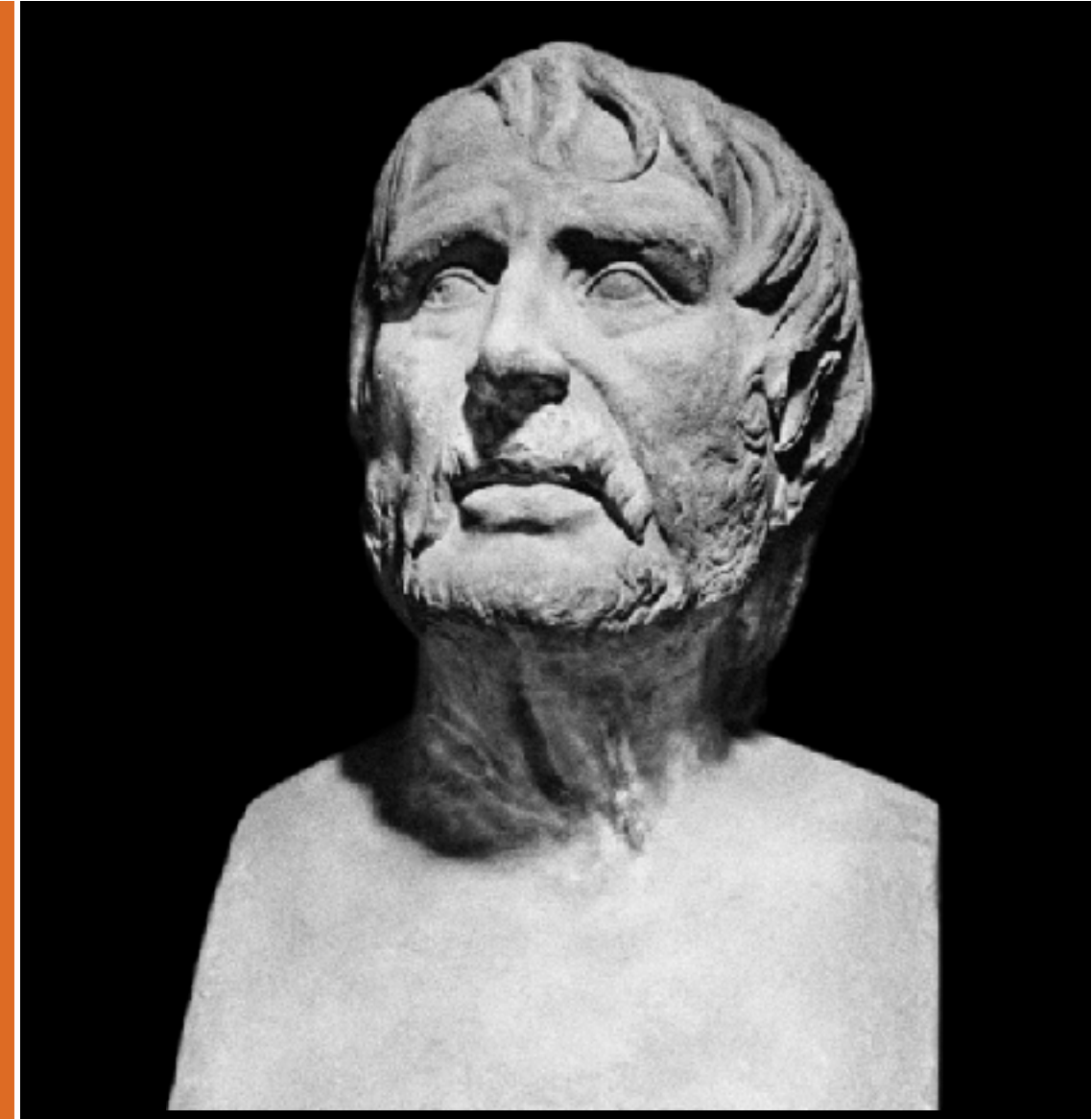
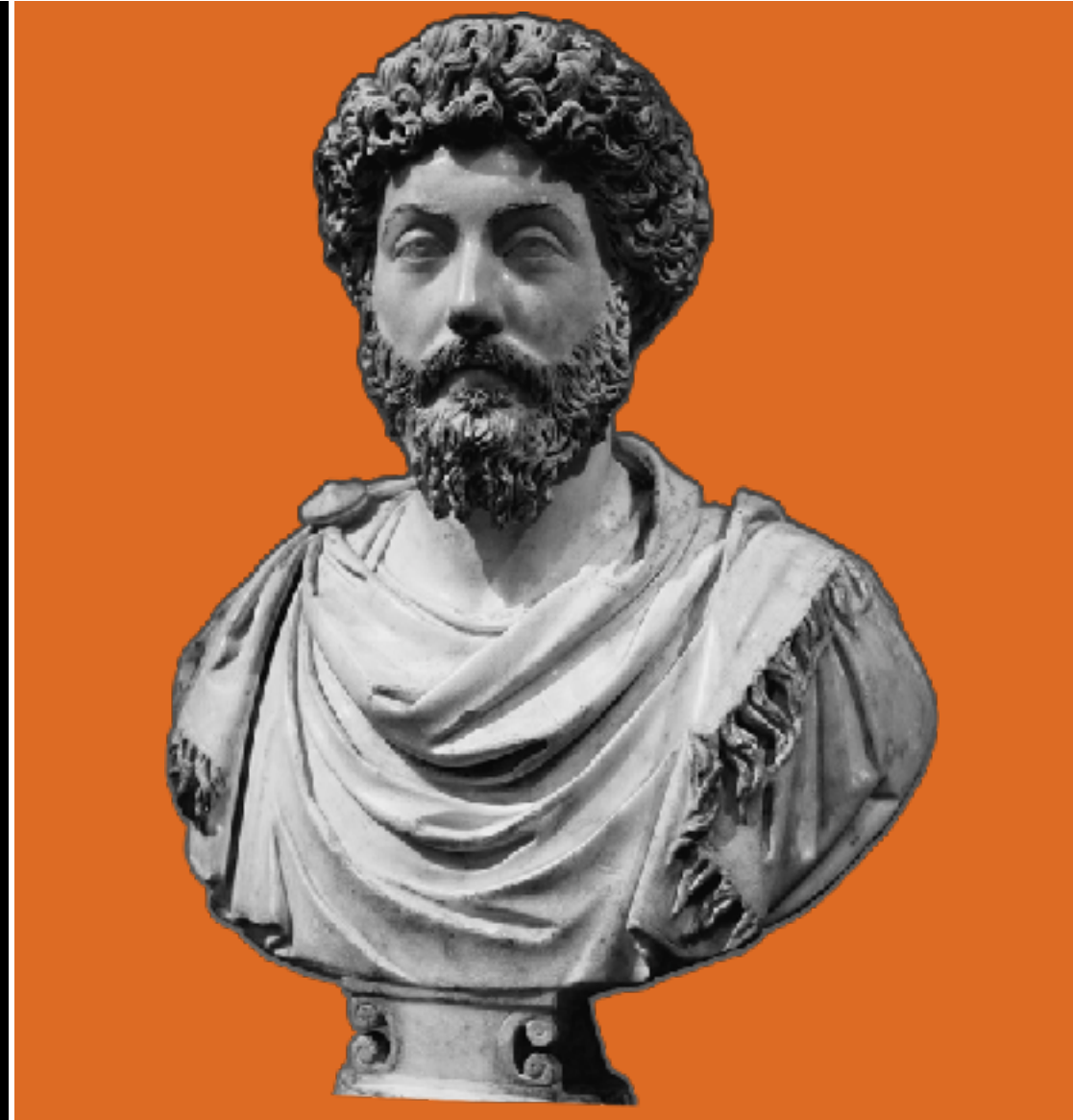
proč?

Kolik je u filosofů zbytečného, kolik prakticky nepoužitelného! Snížili se dokonce k rozdělování slabik a k vlastnostem spojek i předložek; závistivě zasáhli do oboru gramatiků a geometrů. Všecko, co bylo v těchto oborech zbytečného, přenesli filosofové do svého. Tím se stalo, že dovedli pozorněji mluvit než žít.

Seneca, *Listy Luciliovi*, 88

proč?

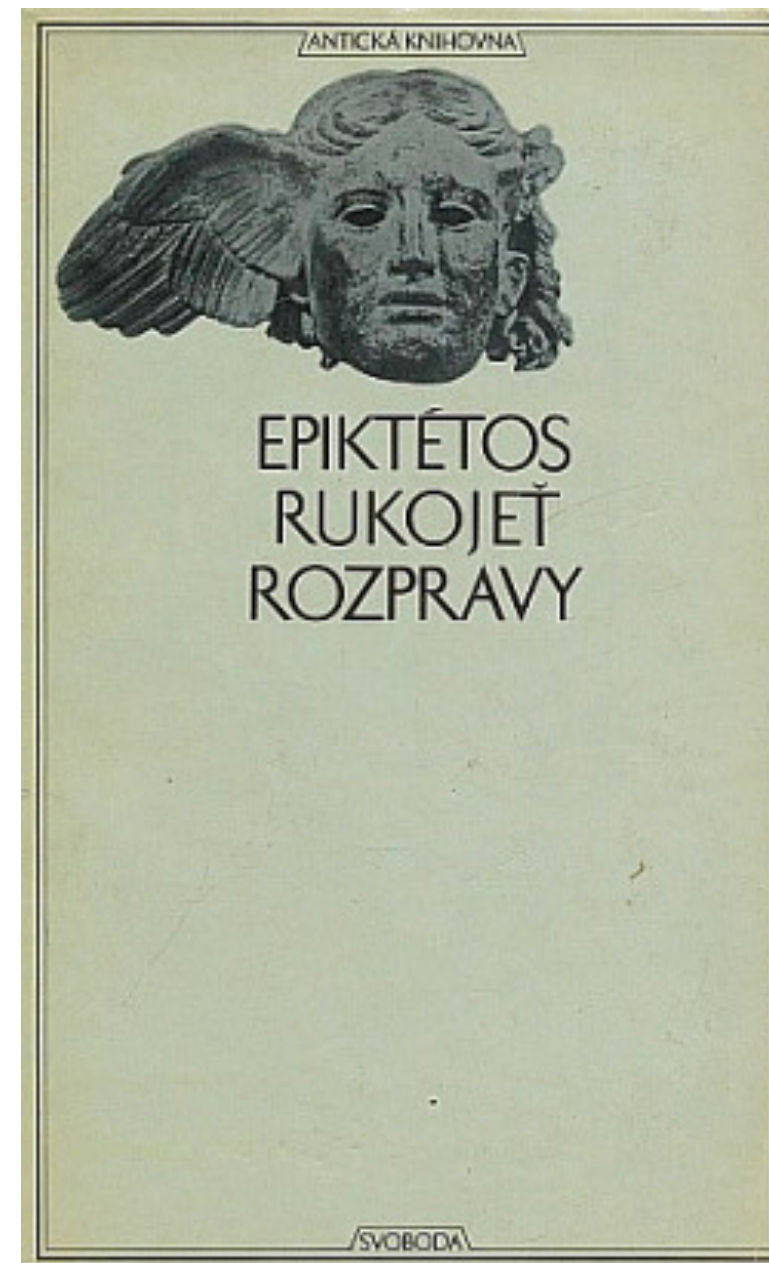

texty

ΕΠΙΚΤΕΤΟΣ

55–135 n.l

Ἐγχειρίδιον

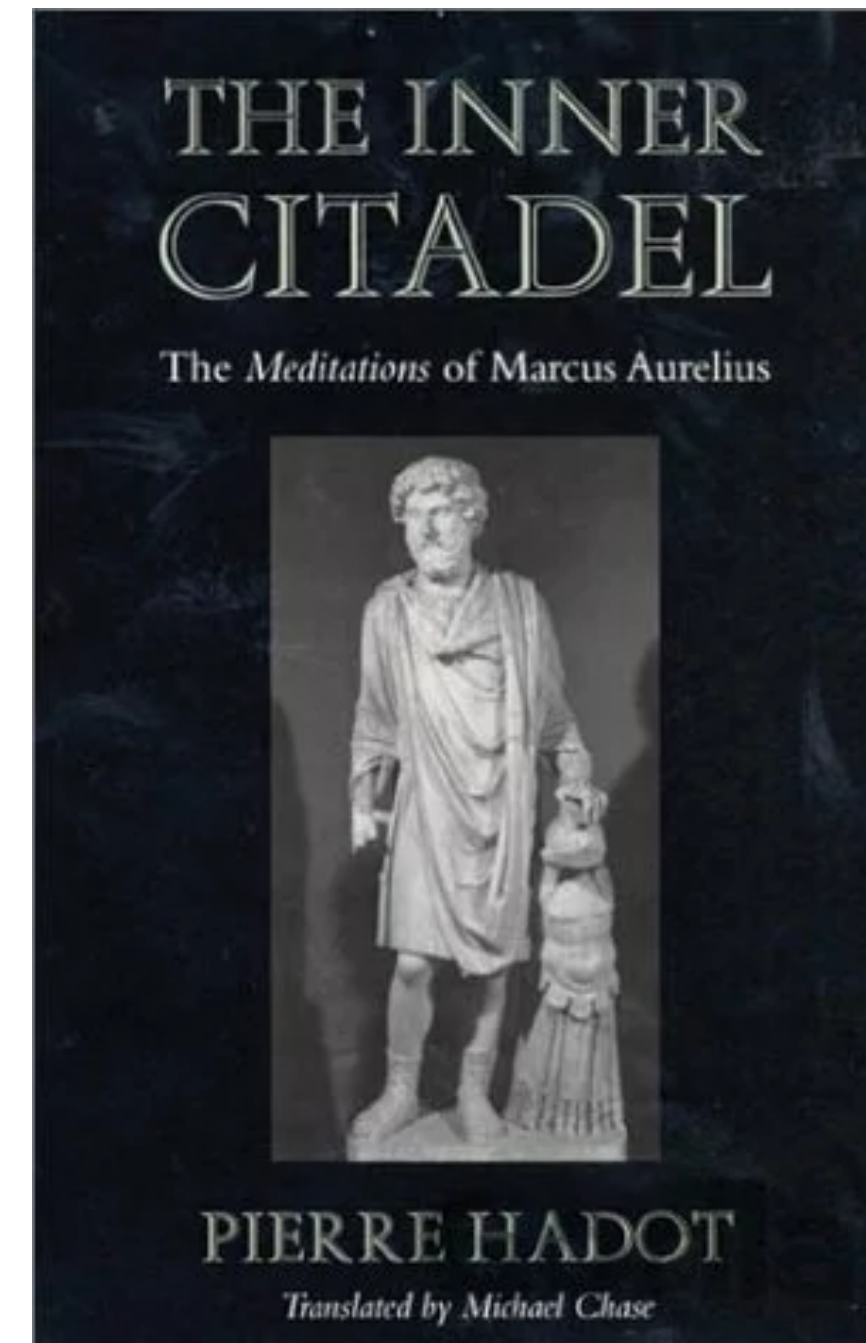
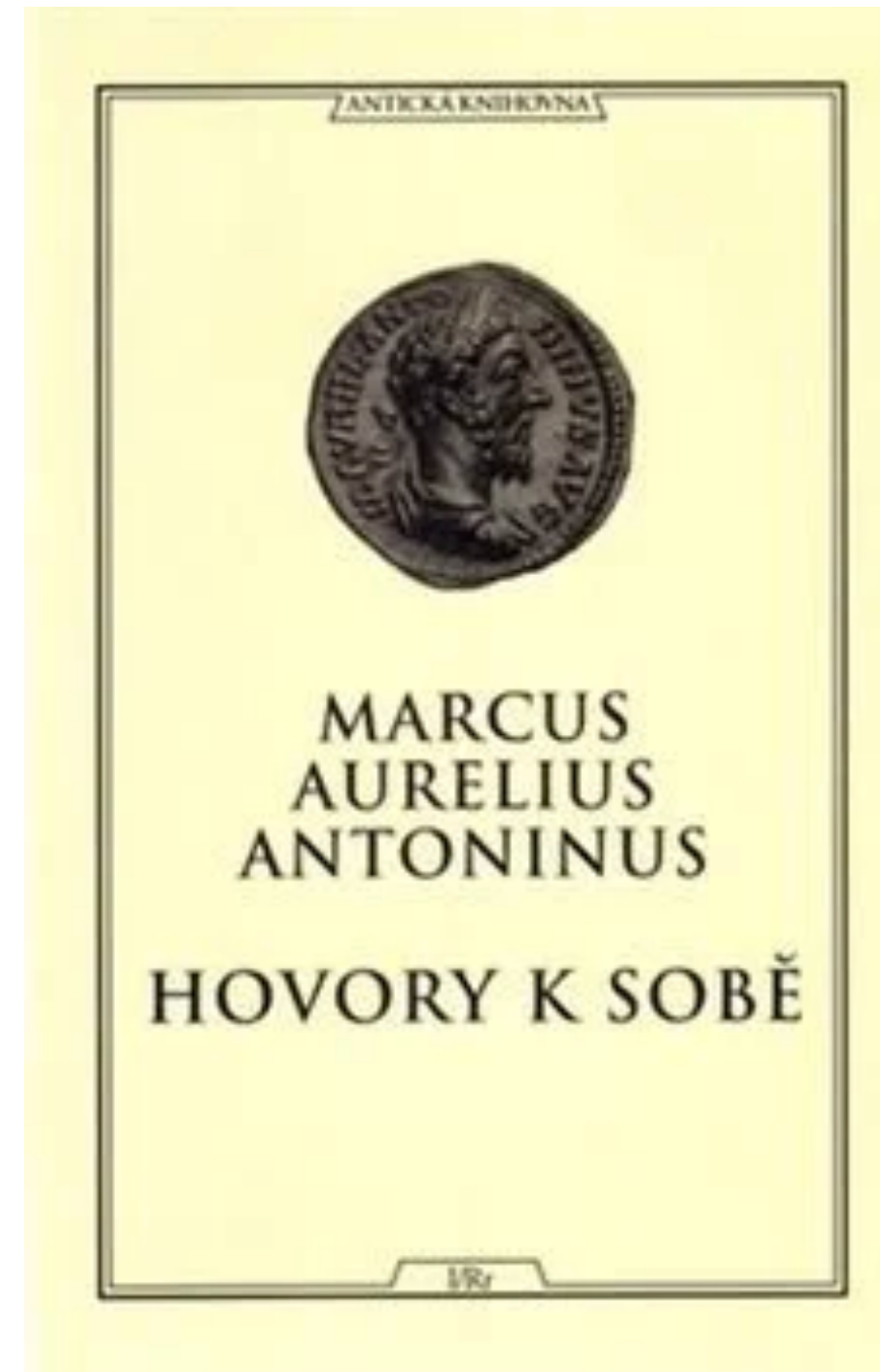
texty

MARCUS
Aurelius

121–180

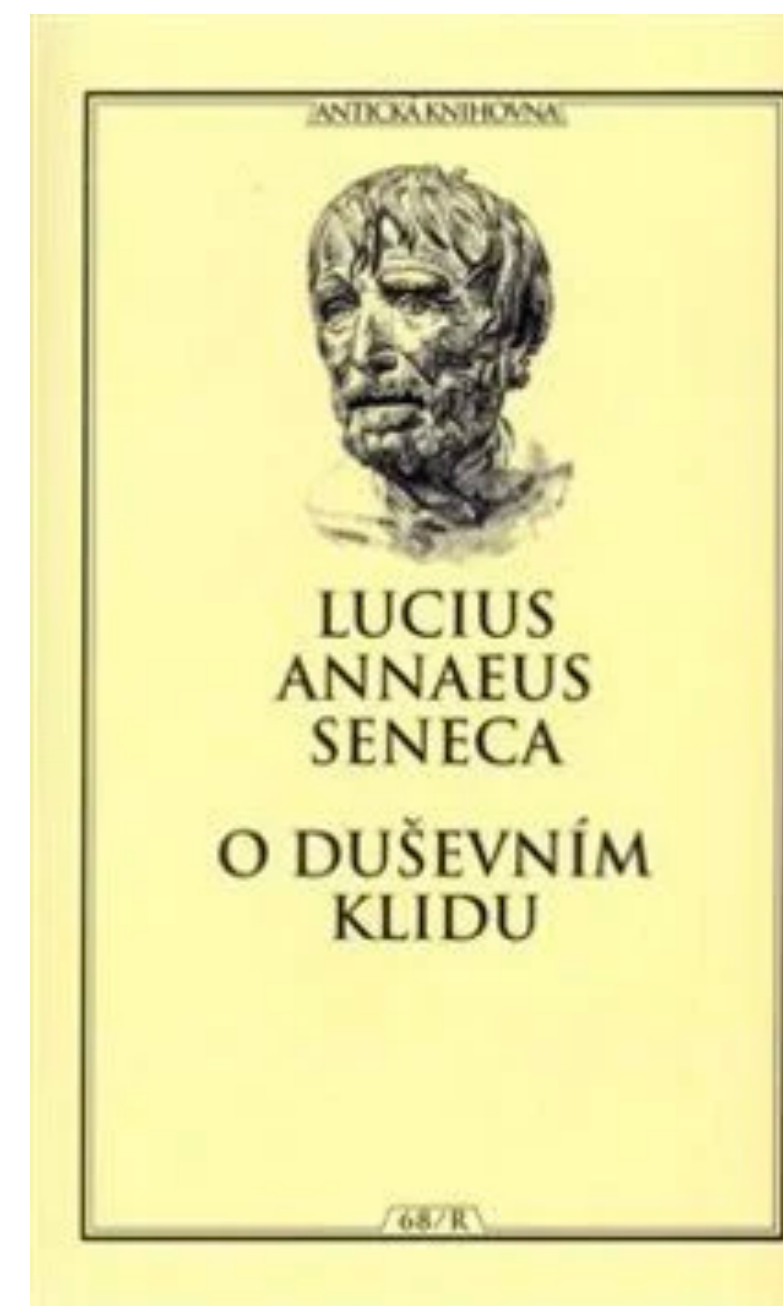
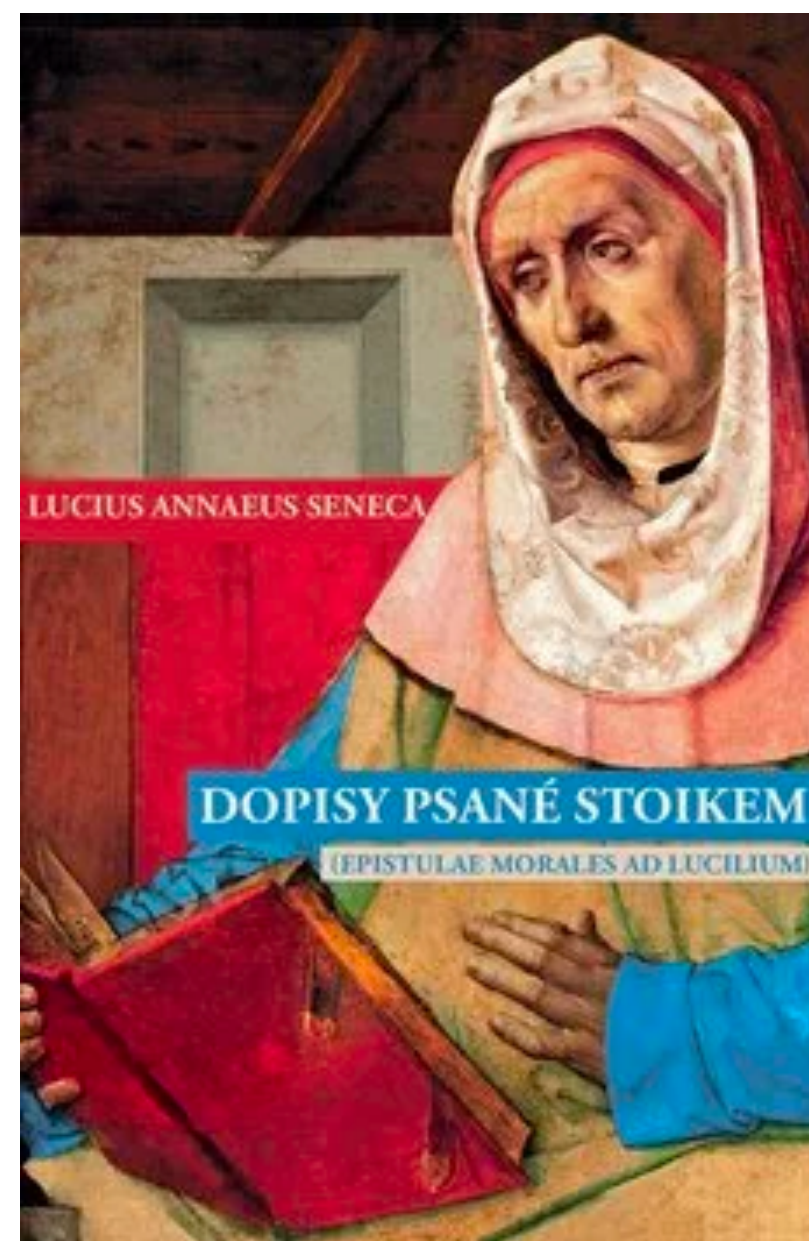
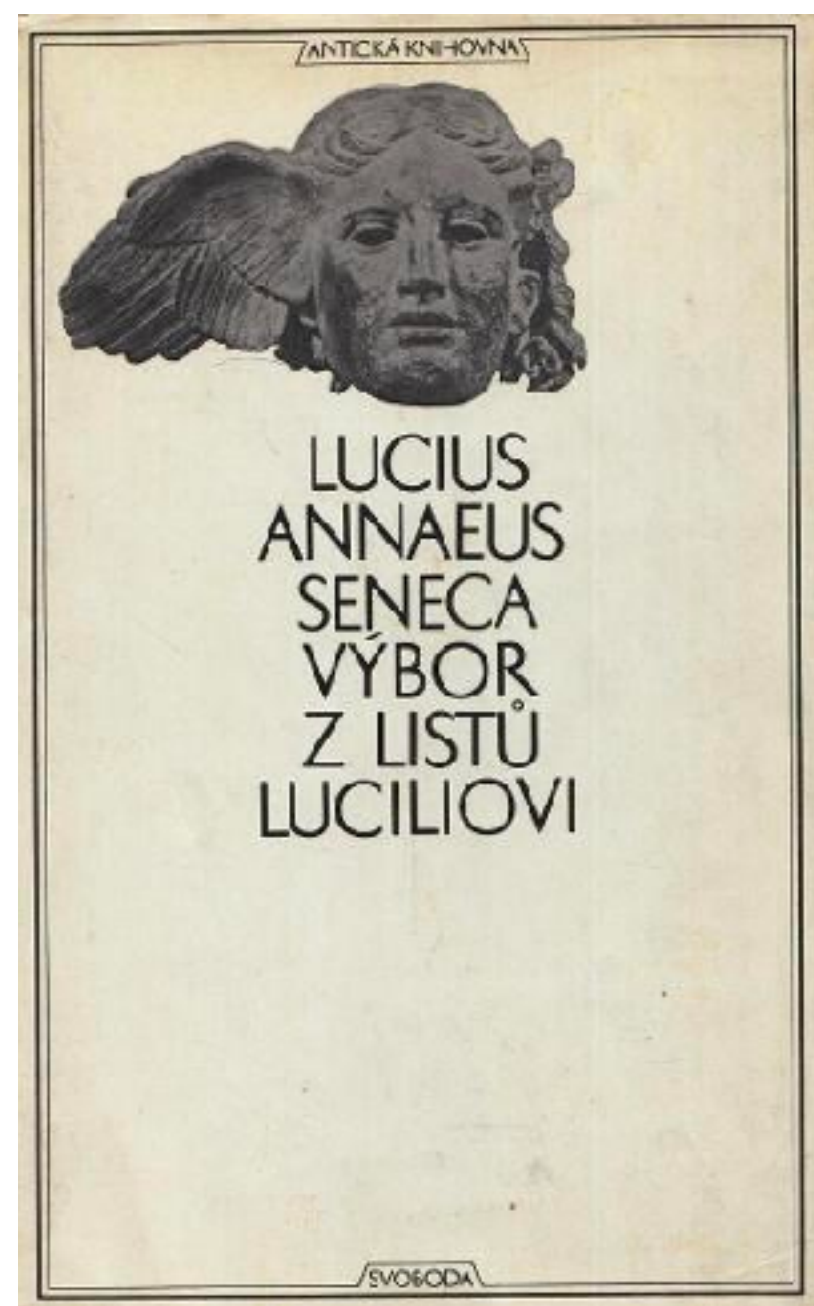

Τὰ εἰς ἑαυτὸν

**LUCIUS
ANNAEUS**
Seneca

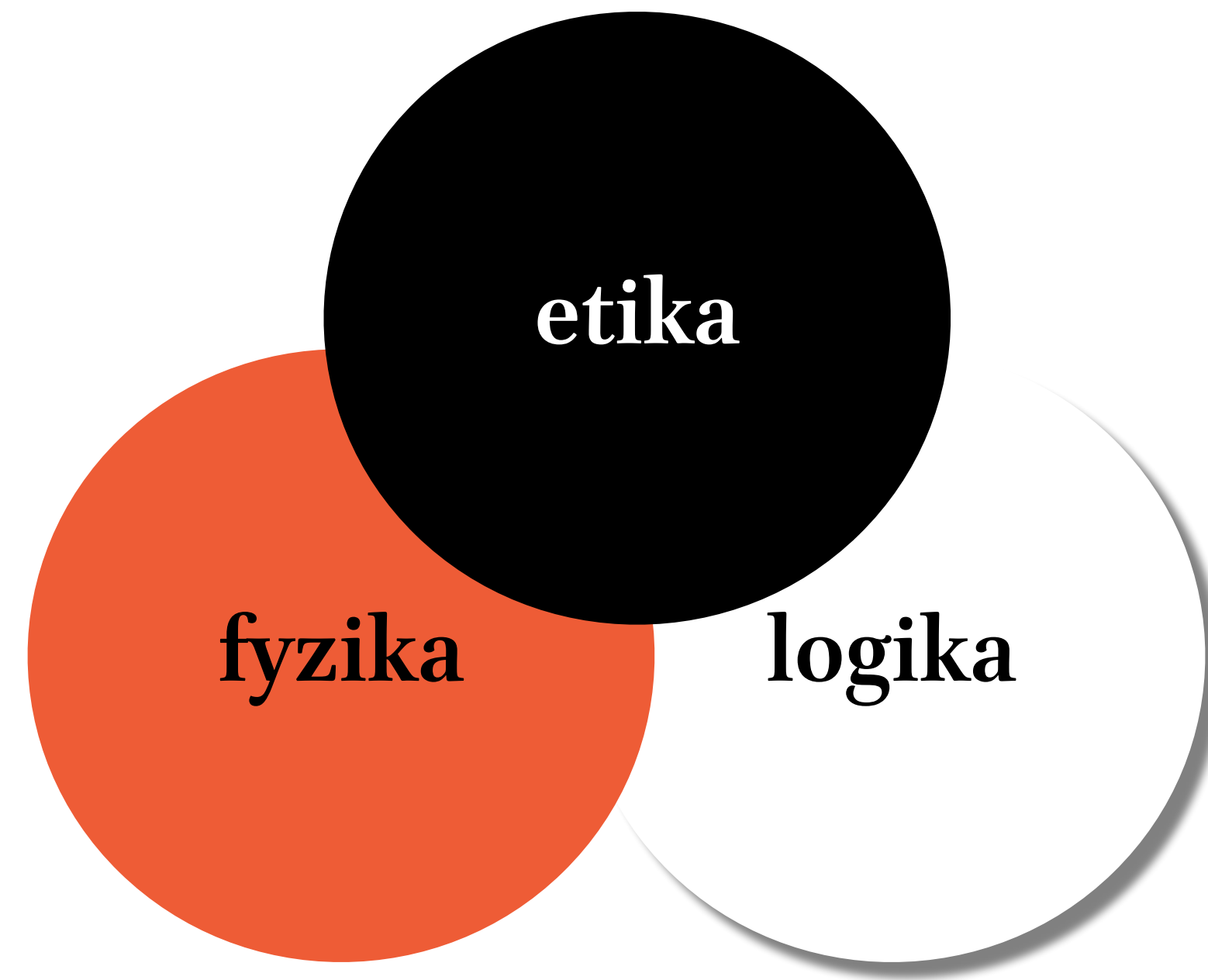
4-65 n.l

texty

základní kategorie

techniky

základní kategorie

Bud' to je vesmír změt' atomů a jejich vzájemné zaplétání a opětovné rozptylování, anebo sjednocený celek, spořádanost a prozřetelnost. Je-li tedy tím prvním, načpak mám toužit po dalším pobytu v takové náhodné a zmatené směsi? Co mi může být vítanějšího než konečně zase “změnit se v zemi”? A proč se mám dokonce znepokojovat? Neboť ať činím cokoliv, rozkladu neujdu. – A je-li správný druhý předpoklad, klaním se pořadateli světa, jsem dobré mysli, důvěřuji mu.”

M. Aurelius, *Hovory*, 6, 10

základní pojmy

ctnost (virtus, ἀρετή) – **moudrost** (sapientia) – **dobro** (bonum)

Lidská radost záleží v konání toho, co je **výhradně lidské**.
Jen člověku je vyhrazena blahovůle k soukmenovcům,
pohrdání smyslnými vzruchy, rozpoznávání zdánlivě
pravdivých představ i rozjímání o vesmírné přírodě a o
tom, co se z její vůle děje

M. Aurelius, *Hovory*, 8, 26

základní pojmy

ratio (rozum, logika) x opinio (názor, pomýlení)

Především dbej toho, abys snímal z věcí hrůzu a prohlédl, co v nich je. Shledáš, že v nich není nic strašného kromě samotného strachu.

Seneca, Listy Luciliovi, 24

Lidé nejsou zneklidňováni věcmi, nýbrž
vlastními názory o věcech.

Epiktétos, *Rukověť* 5

The Stoic philosophical life consists essentially in mastering one's inner discourse. Everything... depends on how he represents things to himself – in other words, how he tells them to himself in inner dialogue.

Pierre Hadot, *The Inner Citadel*

**život v
souladu s
přirozeností**

**nadhled z
perspektivy
věčnosti**

**život v
přítomném
okamžiku**

**praemeditatio
malorum**

**mentální
konceptu
alizace**

**metoda
fyzikální
definice**

**rozlišování
dvojí
podstaty
věcí**

skromnost

techniky

síla mentální konceptualizace

Všechno, co tě v životě potkává, potkává tě tak, že to buď můžeš snášet, nebo nemůžeš snášet. Jestliže se ti tedy něco přihodí, co snášet můžeš, nereptej, nýbrž snášej to, jak jen můžeš; pakli se ti přihodí něco, co snášet nemůžeš, ani potom nereptej, neboť tak tě to zdolá dříve. Nezapomínej však, že máš od přírody sílu snášet všechno, co si tvá představa může učinit dosti snesitelným, jestliže si pomyslíš, že je to tvůj prospěch nebo tvá povinnost takto jednat.

M. Aurelius, *Hovory*, 10, 3

metoda fyzikální definice

O každé věci, která právě zasahuje do tvých představ, si utvoř přesný pojem neboli obraz, abys ji viděl, jaká je ve skutečnosti svou podstatou, obnažená, jako celek i ve svých součástech, a aby sis dovedl pravým jménem označit jak ji, tak i jednotlivé části, z nichž se skládá a v něž se opět rozpadne... nic nepřispívá k duševnímu zušlechtění takovou měrou, jako když dovedeš metodicky správně zkoumat každou věc, která tě v životě potkává...

M. Aurelius, *Hovory*, 3, 11

rozlišování dvojí podstaty věcí

„
Některé věci jsou v naší moci, jiné nejsou v naší moci.

Epiktétos, *Rukověť 1*

...budeš-li si žádat některou z věcí, které nejsou v naší moci, budeš nezbytně nešťasten.

Epiktétos, *Rukověť 2*

Nežádej, aby se věci dály, jak chceš, nýbrž chtěj, aby se dály, jak se dějí, a bude ti v životě dobře.

Epiktétos, *Rukověť* 8

rozlišování dvojí podstaty věci: svoboda

Nejvyšších stupňů dojde ten, kdo ví, z čeho se má radovat, kdo své štěstí nepodrobil cizí moci...pošlapej to, co se třpytí na povrchu a co ti je slibováno od jiného nebo z jiného, zahleď se k pravému dobru a raduj se ze svého!

Seneca, *Listy Luciliovi*, 23

život v souladu s přírodou/přirozeností

Jestliže budeš žít podle přírody, nikdy nebudeš chud; jestliže podle svých představ, nikdy nebudeš bohat. Příroda vyžaduje jen zcela málo, představy nesmírně mnoho. I kdyby se k tobě sneslo veškeré jmění mnoha boháčů...to všechno tě naučí, abys chtěl mít ještě více. Přirozené tužby mají své hranice; tužby zrozené z klamných představ neznají, kde by skončily; vždyť klam nemá mezí.

Seneca, *Listy Luciliovi*, 16

”

stoicismus

frugal living

Zvol si několik dní, spokoj se v nich nejskromnějším a nejlacinějším pokrmem i hrubým a drsným šatem a řekni si: *Tohohle ses tedy bál?* Již v naprosté bezpečnosti má se duch připravovat na nesnáze a mezi dobrodiními Štěstěny má se otužovat proti jejím ranám...

Seneca, *Listy Luciliovi*, 18

praemeditatio malorum **(ne)maluj čerta na zed'!**

Náš duch musí všechno předbíhat v svých představách ... Proto je třeba myslet na všechno a posilňovat ducha proti tomu, co se může přihodit. Měj na mysli možnosti vyhnanství, útrap nemoci, válek i ztroskotání. .... Uvědomujme si celý úděl lidského pokolení a předem si představujme nikoli to, co se často přihází, nýbrž co nejvíce z toho, co se může přihodit, nechceme-li se dát zavalit a uvést v úžas náhlými nehodami

Seneca, *Listy Luciliovi*, 18

nadhled z perspektivy věčnosti

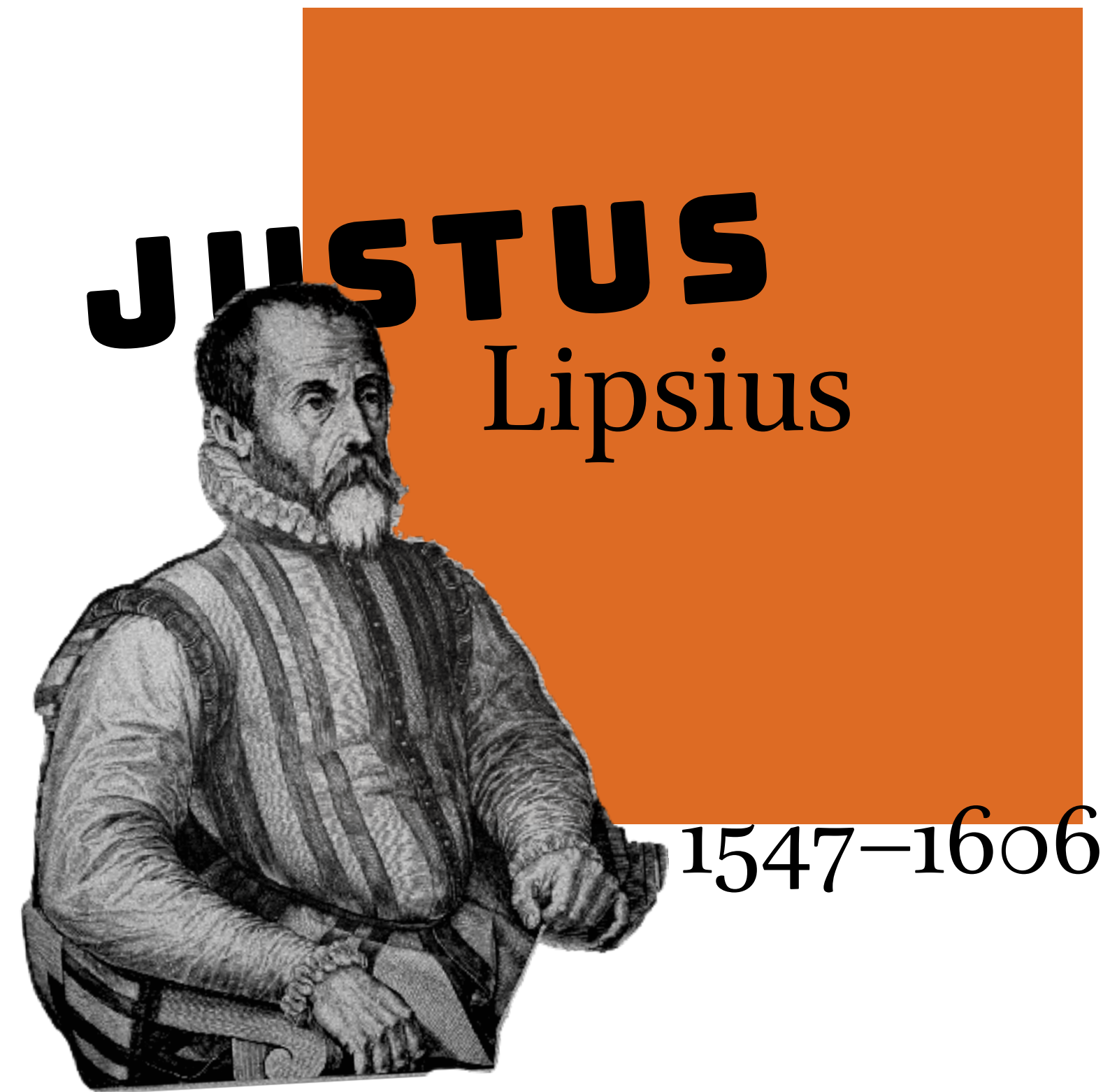

Kdo viděl nynější, viděl všechno: i co se od věčnosti dálo, i co se donekonečna bude dít. Neboť všechno dění je stejnorodé a stejnotvárné.

M. Aurelius, *Hovory*, 6, 37

Ještě chvíli, a zapomeneš na všechno; ještě chvíli, a všichni zapomenou na tebe.

M. Aurelius, *Hovory*, 7, 21

IVSTI LIPSI
DE CONSTANTIA
LIBRI DVO,

Qui alloquium præcipuè conti-
nent in Publicis malis.)

ANTVERPIÆ,
Apud Christophorum Plantinum.
cId. Id. LXXXIV.

CONSTANTIAM hic appello RECTVM ET IMMOTVM ANIMI
ROBVR, NON ELATI EXTERNIS AVT FORTVITIS, NON
DEPRESSI. Robur dixi, et intellego firmitudinem insitam
animo non ab opinione, sed a iudicio et recta Ratione.

Lipsius, *De Constantia* 1, 4

scalpello circumcidere rectae rationis

PROVIDENTIA

NECESSITAS

FATUM

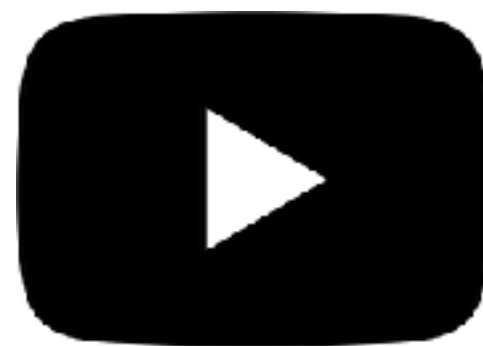
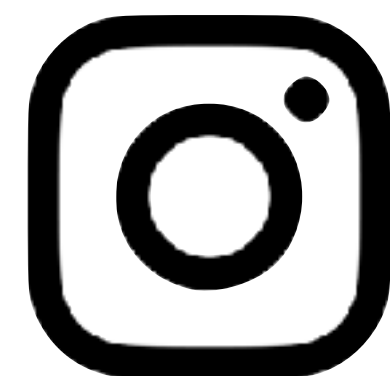
UTILITAS

exerciendi

castigandi

puniendi

conservandi

etc

popularita

Einzelgänger

@Einzelganger · 2,09 mil. odběratelů · 268 videí

Einzelgänger explores a wide range of topics and ideas, with a dose of "as I see it," out of c... >

einzelganger.co a 6 dalších odkazů

Odebíráno

Domovská stránka Video Shorts Playlisty Komunita Obchod

When Life Hurts, Care Less About It | The Philosophy of Marcus Aurelius

Aurelius

Einzelgänger · 2,9 mil. zhlédnutí · před 10 měsíci

Stoicism for Inner Peace (book): <https://einzelganger.co/innerpeace> Unlike many Roman Emperors, he did not indulge in the many pleasures he had access to, like getting drunk on wine and watching...

Daily Stoic

@DailyStoic · 1,54 mil. odběratelů · 1 tis. videí

Stoicism for everyday life. >

dailystoic.com/freeguide a 3 další odkazy

Odebírat

Domovská stránka Video Shorts Podcasty Playlisty Komunita

Marcus Aurelius' Advice For Better Days

2 028 951 zhlédnutí · před 7 měsíci

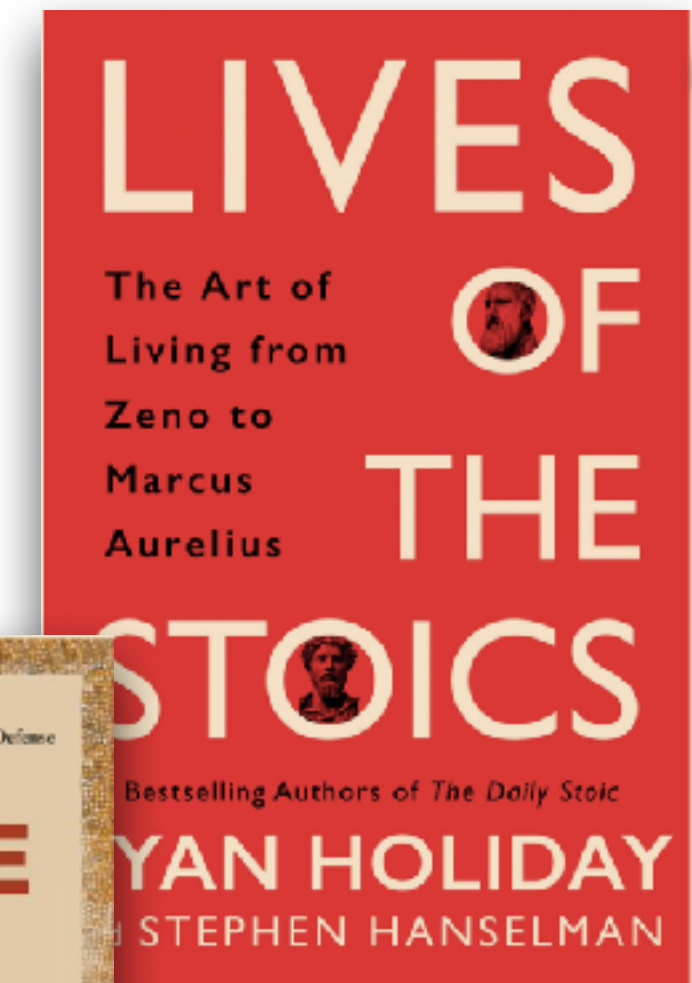
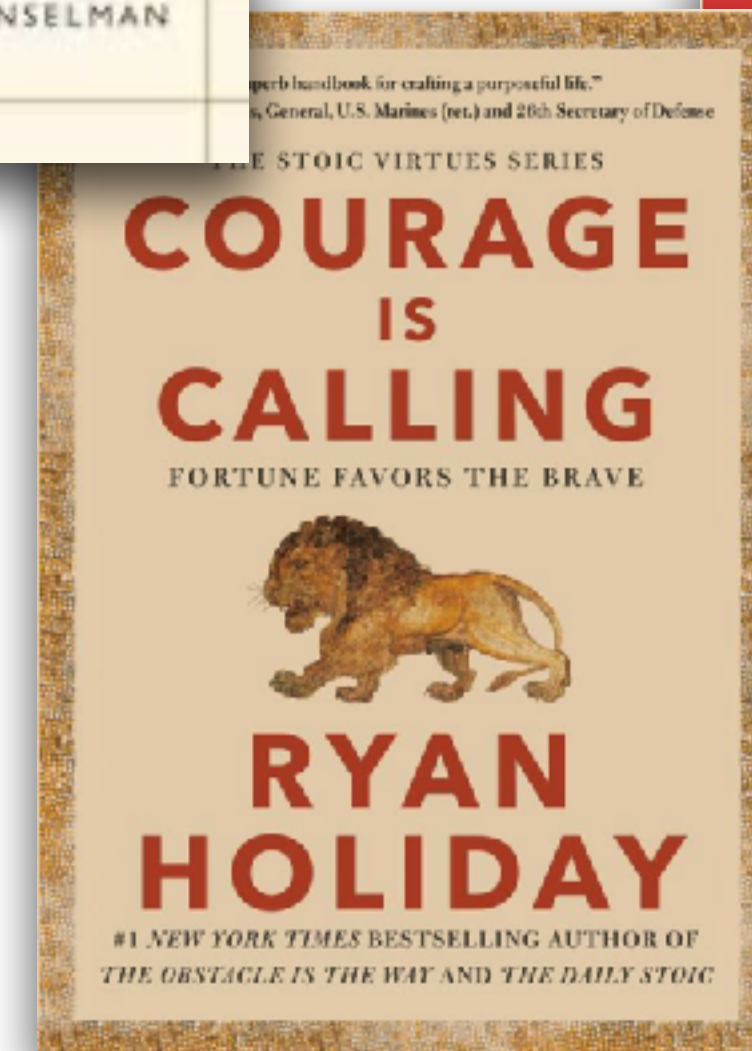
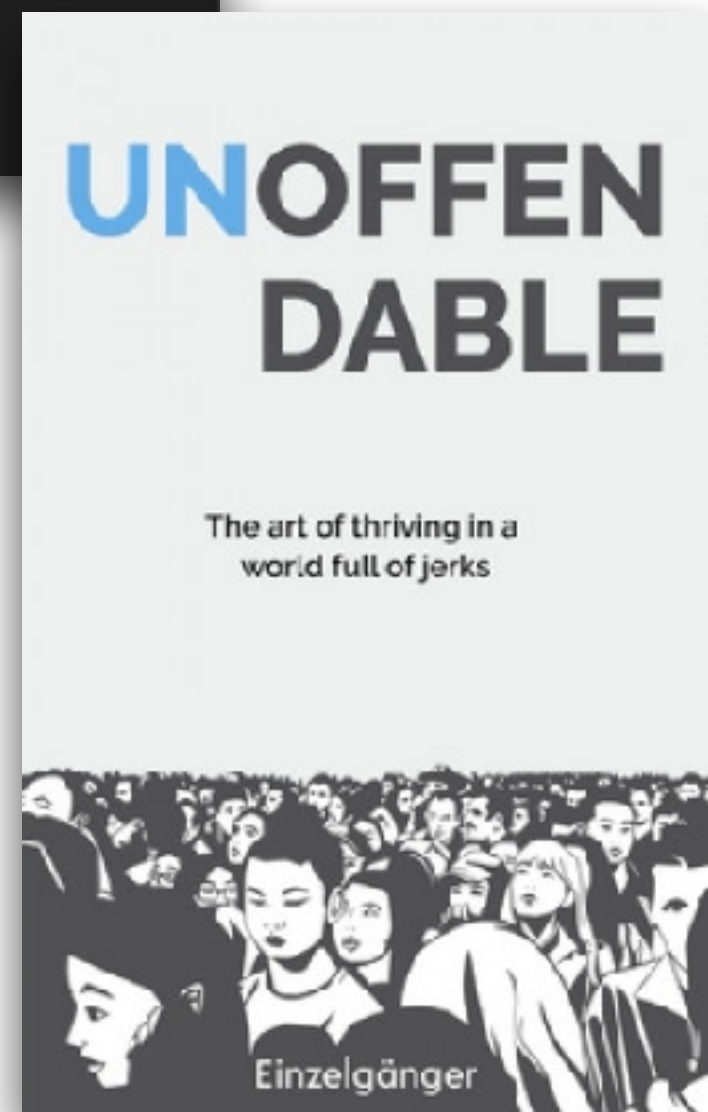
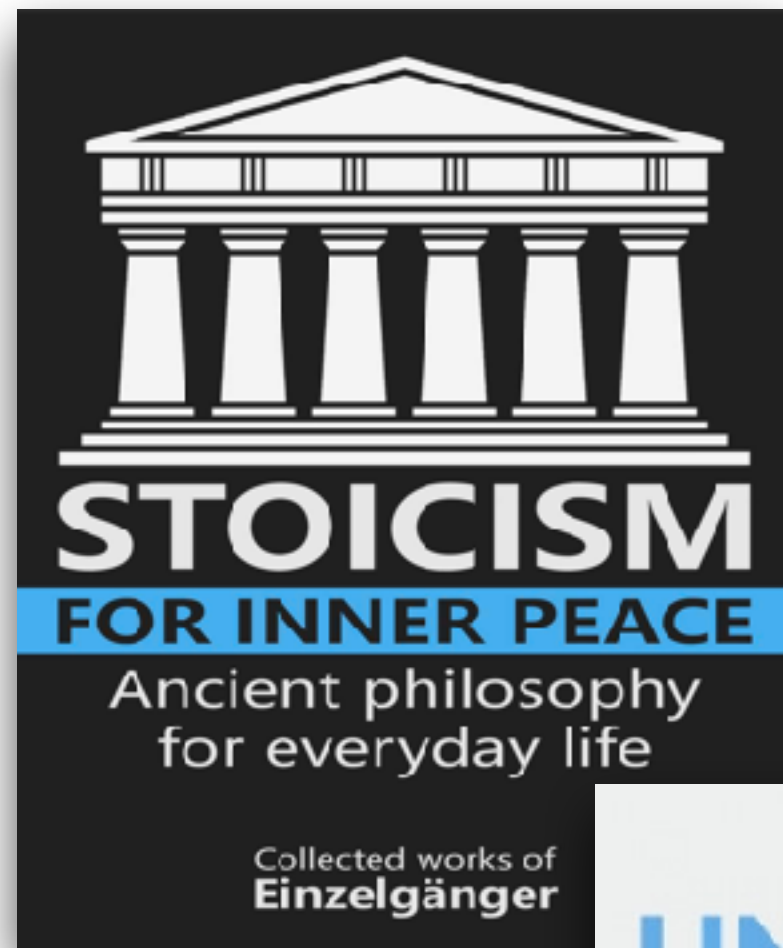
It's humbling to think that Marcus Aurelius, the head of the most powerful empire on earth, had the same amount of hours in the day as you.

Just 24.

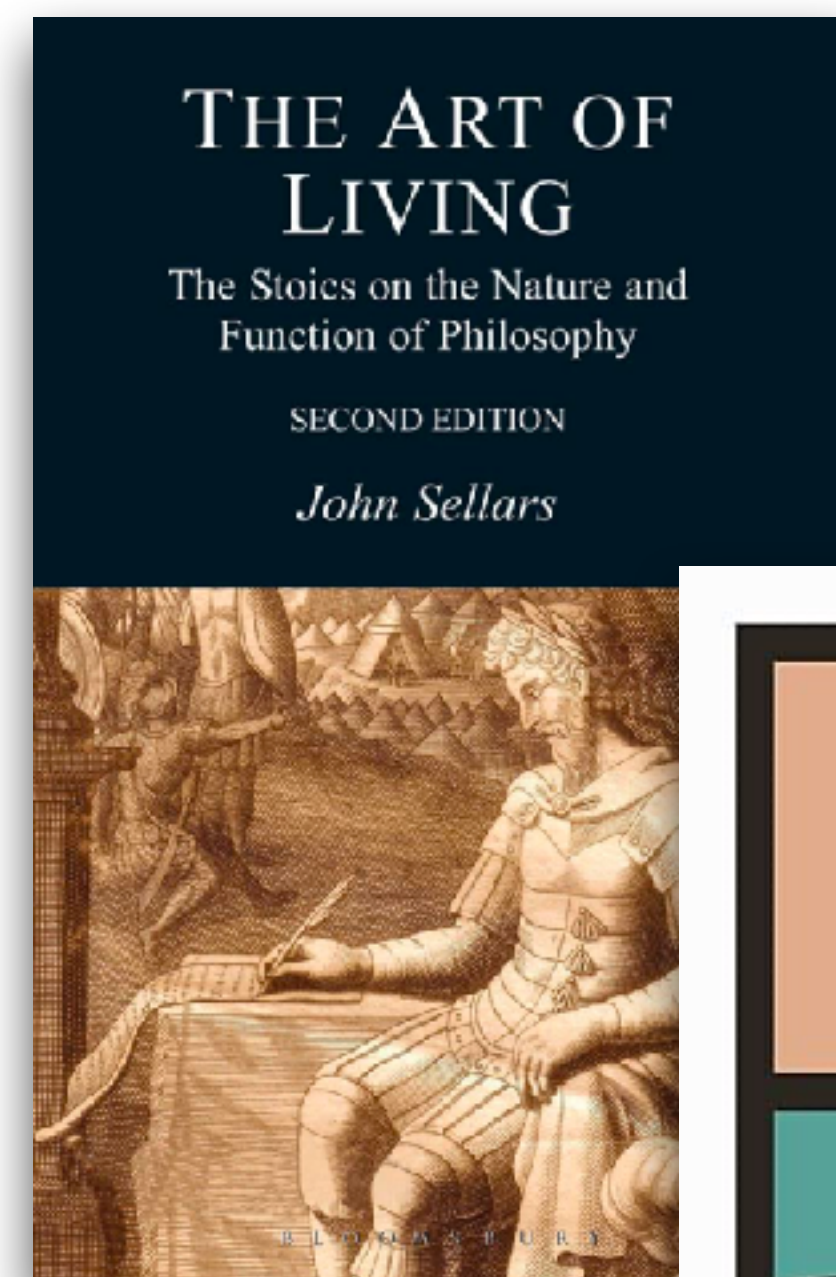
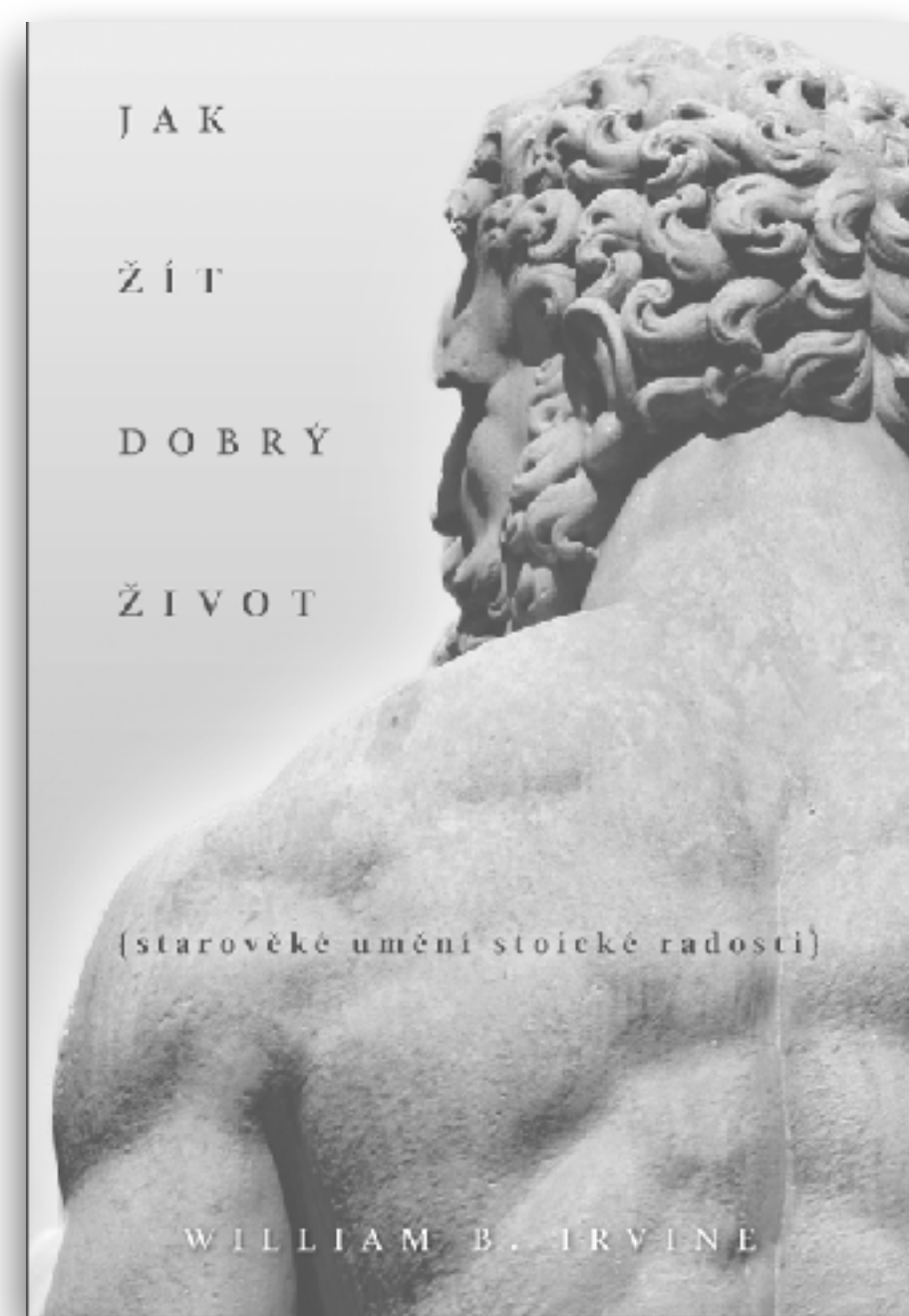
So how did he get it all done? ...

DALŠÍ INFORMACE

popularita

popularita

popularita

JOIN THE COMMUNITY OF STOIC MINDS
 HONOR | RESILIENCE | WISDOM

The Stoic Community™

@thestoiccommunity · 126 tis. odběratelů · 280 videí

#Join the community of stoic minds! >

thestoiccommunity.beehiiv.com/subscribe a 1 další odkaz

Odebírat
Připojit se

[Domovská stránka](#)
Videa
Shorts
Playlists
Komunita

Nejnovější
Oblíbené
Nejstarší

DELETE THESE
BEFORE
2023
ENDS

11 Things You Should QUIETLY ELIMINATE from Your Life | Marcu...

WALK
AWAY

10 STOIC RULES FOR LIFE | Listen to This, They Will Prioritize You |...

STRESSED
OUT?
(JUST DO THIS)

10 WAYS to remain STOIC in STRESSFUL SITUATIONS (MUST...

SAY NO
TO
THEM

ALWAYS Say NO to These 9 Type of People | STOICISM

Proč je Stoicismus tak hrozně OP

Alex Zach

1.64 tis. odběratelů

Odebírat

137

Sdílet

Klip

Uložit

Vše

Od: Alex Zach

Související

Pro vás

popularita

stoicismdaily

Sledování

Zpráva

Příspěvky (261)

Sledující (122 tis.)

Sleduji (0)

Stoicism Daily™

stoicismdaily

Komunita

Daily dose of stoicism

Seneca

Marcus Aure...

Epictetus

Virtues

PRÍSPĚVKY

OZNAČENÍ

“Finally, it is generally agreed that no activity can be successfully pursued by an individual who is preoccupied — not rhetoric or liberal studies — since the mind when distracted absorbs nothing deeply, but rejects everything which is, so to speak, crammed into it.”

“Life will be driven on through a succession of preoccupations: we shall always long for leisure, but never enjoy it.”

“No one can lose either the past or the future — how could anyone be deprived of what he does not possess?”

popularita

thestoicc

Sledování

Zpráva

Příspěvky (480)

Sledující (228 tis.)

Sleduji (0)

The Stoics

Kniha

•Brotherhood Of Men Committed To Living With The Timeless Principles Of Stoicism.

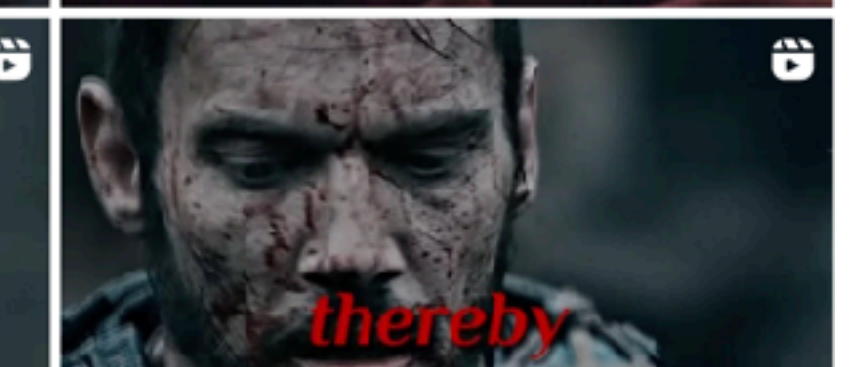
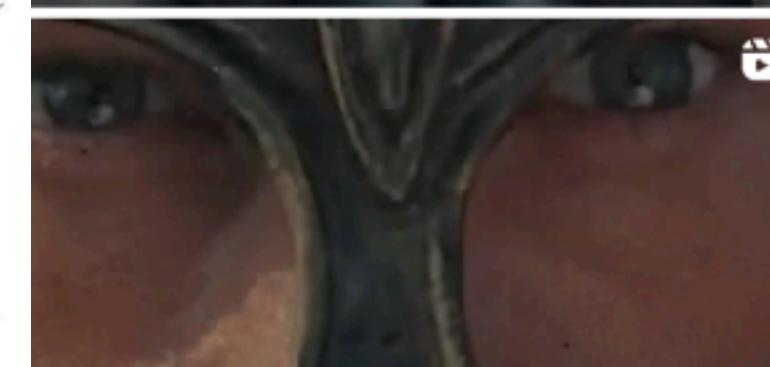
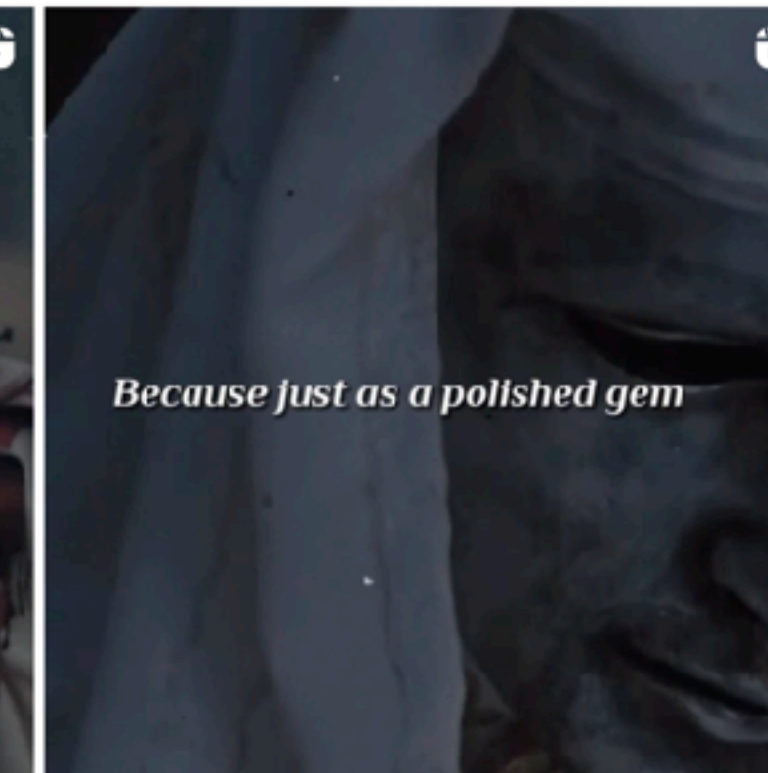
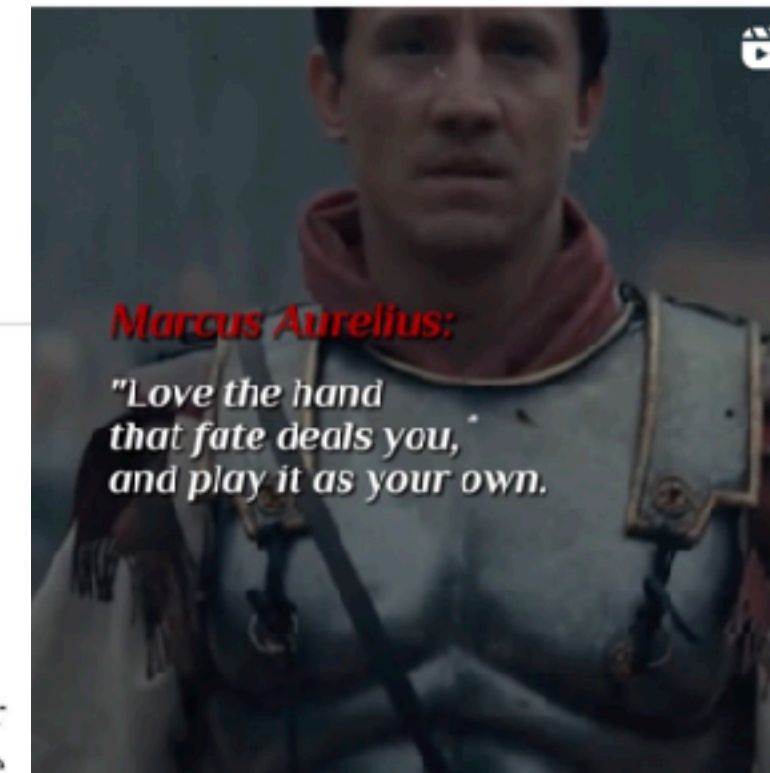
•Shop The Stoics [AudioBook] & [eBook] Here

thegreatstoic.com/products/stoic-mastery-ebook?sca_ref=4084147.EB7xILL7Ye + 2

PRÍSPĚVKY

REELS

OZNAČENÍ

[Home](#)

[About](#)

[Courses](#)

[Events](#)

[Articles](#)

[Research](#)

[Contact us](#)

[Donate](#)

[Become a patron](#)

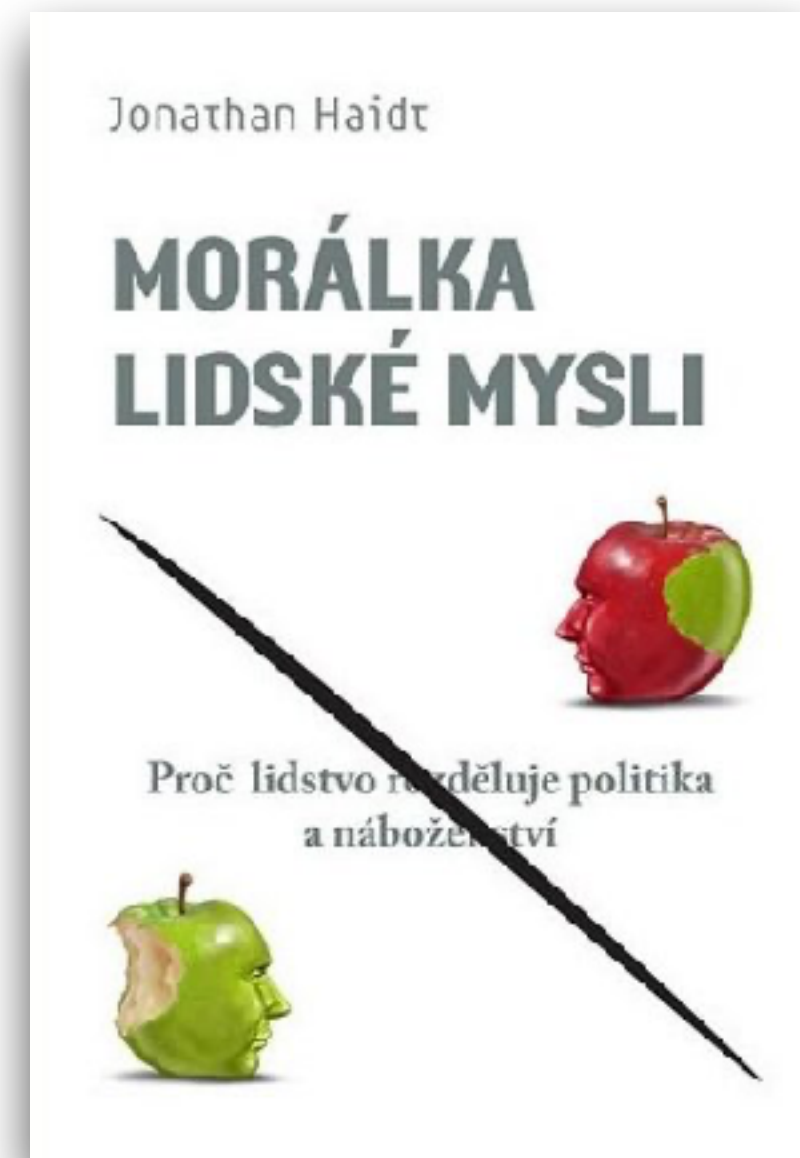
Welcome to Modern Stoicism

The home of Stoic Week, Stoicon, and the
Stoicism Today blog.

popularita

úskalí racionality (?)

DĚKUJI ZA POZORNOST!

pelc@ics.cas.cz